

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 <http://www.geocities.com/fercit/>

โคลนนิ่งกับจริยธรรมการวิจัย ..ต่อ..

ในฉบับ

- ☛ จากกองบรรณาธิการ หน้า 1
- ☛ ประเด็นจริยธรรม (ต่อฉบับที่แล้ว) หน้า 1
- ☛ สรุปการประชุม “แนวทางแห่งชาติ ในการพิจารณาจริยธรรมฯ” หน้า 3
- F การประชุม “Research ethics training...” หน้า 4

สวัสดีสมาชิกทุกท่านครับ ข่าวสารชมรมฯ ฉบับนี้จะได้นำเสนอบทความเรื่อง “โคลนนิ่งมนุษย์ผิดจริยธรรม?” ของท่านเมตตานนโท ภิกขุ ต่อจากฉบับที่แล้วครับ และขอประชาสัมพันธ์หนังสือ Ethical Guide-line ของชาติ ด้วย ขอให้สมาชิกติดตามอ่านต่อไป

นิมิตร มรกต
บรรณาธิการ

โคลนนิ่งมนุษย์ผิดจริยธรรม?
เมตตานนโท ภิกขุ

>>> ต่อเนื่องฉบับก่อน >>>

ปฏิกิริยาต่อต้านการโคลนนิ่งมนุษย์เกิดจากอะไร?

สิ่งที่ทุกฝ่ายน่าจะยอมรับกันได้ก็คือ เทคโนโลยีนั้นได้ก้าวไปรวดเร็วกว่าความคิดทางศาสนาและโลกทางจารีตประเพณีจะตามได้ทันศาสนาที่มีอายุเก่าแก่นับพันปีต่างได้รับผลกระทบจากเทคโนโลยีการโคลนนิ่ง

มนุษย์ในครั้งนี้อาจมีน้อย เนื่องจากสังคมศาสนาสังคมแบบจารีตซึ่งตัดสินความชอบธรรมจากคัมภีร์ที่ตนเองได้รับตกทอดมาจากโบราณการ สังคมจารีตประเพณีทั้งหลายจึงมีทัศนะว่ายุคของโลกที่มีความสุข และมีความดีอยู่นั้นอยู่ในอดีต และสังคมมนุษย์กำลังเลวลงอยู่ทุกขณะ แม้ในพระพุทธศาสนาก็เช่นเดียวกัน ชาวพุทธส่วนใหญ่เห็นว่าคนโบราณมีศีลธรรมสูงกว่าคนในสังคมสมัยใหม่ และสังคมกำลังเสื่อมลงทุกวัน ส่วนสังคมสมัยใหม่นั้นมีทัศนะที่ตรงกันข้ามคือเห็นว่า สมัยก่อนคนเรายังโง่อยู่ และวิทยาศาสตร์ได้สร้างทัศนะที่ถูกต้องแก่สังคม ทำให้โลกเจริญขึ้นและทำให้เกิดความหวังในการมีชีวิตที่มีคุณภาพและความสะดวกสบาย ในสังคมที่มีความทันสมัย

เป็นไปได้หรือไม่ว่าปฏิกิริยาการต่อต้านการโคลนนิ่งมนุษย์นี้ก็เป็นการปรากฏการณ์ทางสังคมเดียวกับที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีต เมื่อมีการค้นพบเทคโนโลยีใหม่ๆ และสวนทางกับความเห็นของศาสนาหรือสังคมจารีต? หากเป็นเช่นนั้นโลกกำลังแสดงปฏิกิริยา “ตระหนก” เกินเหตุในการออกกฎหมายห้ามการโคลนนิ่งมนุษย์ในทุกรูปแบบในหลายประเทศ และผู้นำสำคัญทางศาสนาของโลกลุกขึ้นออกมาประณามเทคโนโลยีนี้? สาเหตุที่แท้จริงนั้นมีใช่เพราะความเลวร้ายที่ตนเองประณาม แต่เป็นเพราะความรู้สึกกลัวในใจลึกๆ ว่าสิ่งที่ตนเองเชื่อถือกันมานานนั้นกำลังถูกสั่นคลอน? เป็นผลจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์อย่างหนึ่งทางจิตวิญญาณ (Spiritual conflict of interest)

ถ้าเช่นนั้นอะไรคือทางออกในการแก้ไขปัญหาเรื่องนี้?

ปัจจัยพื้นฐานประการแรกในการวินิจฉัยถูกผิดดีชั่วในกรณีโคลนนิ่งมนุษย์ก็คือ การที่ทุกฝ่ายต้องกล้าที่จะหันมาเผชิญความจริงเสียก่อนสำหรับสังคมศาสนาและจารีตประเพณี ซึ่งมีความเชื่อมั่นว่าตนเองคือผู้นำทางศีลธรรมของสังคมนั้นต้องหันมารำลึกถึง “ความจริง” เสียก่อนว่า “ความจริง” นั้นมีอยู่สองระดับด้วยกัน คือ “ความจริงในลักษณะที่เรียกว่าสัจธรรม” (Truth) กับ “ความเป็นจริง” (Reality)

ศาสนาทุกศาสนานั้นสอนในสิ่งที่ เป็นสัจธรรม (Truth) แต่ไม่จำเป็นว่าสิ่งที่ตนเองหรือพระคัมภีร์บอกว่าเป็นสัจธรรมนั้นจะตรงกับ “ความเป็นจริง” (Reality) เสมอไป ประวัติศาสตร์ของโลกที่ผ่านมาเป็นเครื่องพิสูจน์ให้เห็นว่า ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์นั้นเกิดขึ้นได้เพราะกระบวนการแสวงหาความรู้ที่สวนทางกับความเชื่อในสัจธรรมหรือเรื่อง ที่สืบเนื่องจาก สัจธรรมทางจารีตประเพณีและศาสนาตลอดมา

ความโปร่งใสในการทดลองและตรวจสอบ

กระนั้นเองมิใช่ว่ากระบวนการทางวิทยาศาสตร์จะไม่มีความโปร่งใสไป แม้นักวิทยาศาสตร์ทั้งหลายจะถูกฝึกให้คิดถึงโลกในฐานะที่เป็นแต่เพียง สสาร และพลังงาน ลัทธิธรรมที่แท้จริงของนักวิทยาศาสตร์นั้นคือ โลกของ กายภาพแต่เพียงอย่างเดียว ความเชื่อของนักวิทยาศาสตร์ในลักษณะเช่นนี้ ได้เคยสร้างความหายนะให้เกิดขึ้นกับมวลมนุษยชาติมานับครั้งไม่ถ้วน แล้วเช่นกัน และเมื่อวิทยาการทางวิทยาศาสตร์ก้าวหน้า มากขึ้นเพียงไร หากไม่มีสำนึกทางคุณธรรมและจริยธรรมกำกับไปด้วยความพินาศที่จะ เกิดขึ้นจากผลงานการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์นั้นย่อมเกิดขึ้นได้อย่าง เอนกอนันต์ และนักวิทยาศาสตร์ทั้งหลายมักมองข้ามความจริงประการ หนึ่งไปเสมอว่าระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ทาง วิทยาศาสตร์ ตั้งแต่เมื่อสองพันปีที่แล้วถึงปัจจุบันนั้นเป็นกระบวนการ ทางสังคม เช่นเดียวกับสถาบันทางกฎหมาย สถาบันศาสนา และ อารยธรรม ของมนุษย์ วิทยาศาสตร์เองมิใช่สิ่งที่จะตั้งอยู่ตามลำพังใน ตัวเองได้ และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์จำเป็นต้องสอดคล้องกับ ปัจจัยทาง สังคมด้วยเช่นกัน

หากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องหันมาเผชิญหน้าต่อความจริงในเบื้องต้นแล้ว โดยการลดละสิทธิฐานะของตน ช่วยกันคิดแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน ในฐานะที่ตนเป็นมนุษย์ร่วมโลกคนหนึ่ง และเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อวิวัฒนาการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ด้วยแล้วย่อมจะเกิดทัศนคติที่มีอคติ ที่ลดน้อยลง มิใช่ขึ้นกรานอยู่ที่ว่าตนเองเป็นฝ่ายถูกเท่านั้น ประสบการณ์ ทางประวัติศาสตร์สอนให้มนุษย์ระลึกเสมอว่าทุกฝ่ายย่อมมีผิดและถูกได้เสมอ

จากสิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้ว คือ การออกกฎหมายห้ามการโคลนนิ่งมนุษย์ ในทุกรูปแบบ ซึ่งเกิดขึ้นในหลายประเทศ เช่นนี้อาจเป็นผลร้ายและไม่ สอดคล้องกับความเป็นจริง เพราะการออกกฎหมายห้ามในลักษณะเช่นนี้ เท่ากับเป็นการขู่ หรือทำร้ายให้นักวิทยาศาสตร์ที่มีบุคลิกที่ชอบการ ทำทาย อยากลองดี เพราะในเชิงปฏิบัติกฎหมายใดที่บัญญัติออกมา ห้ามปรามนั้น เท่ากับเป็นการสร้างโอกาส ความต้องการ และตลาดใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นเสมอ กรณีโคลนนิ่งนี้เป็นตัวอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด เพราะทันทีที่รัฐสภาในหลายประเทศบัญญัติห้ามการโคลนมนุษย์ ก็มีนักวิทยาศาสตร์อีกกลุ่มหนึ่งประกาศตัวว่าจะกระทำการตรงกันข้าม ผลร้ายที่เกิดขึ้นก็คือการที่ทารกที่เกิดจากการโคลนเหล่านี้จะเป็นผู้ที่เสีย เปรียบและถูกรีดรอนสิทธิในความเป็นมนุษย์ตั้งแต่ลืมตาดูโลกเป็น ครั้งแรก และหากไม่มีมาตรการที่ชัดเจนและยุติธรรมเพียงพอในอนาคต อันใกล้ก็必将เกิดตลาดมืดการโคลนมนุษย์ในคลินิก ที่แก้ไขปัญหา ทางการมีบุตรยากหรือการขายบริการ ให้หญิงที่รักในเพศเดียวกันสามารถ มีลูกในฝันของตนเองได้ ผุดขึ้นเป็นดอกเห็ดและอยู่นอกการควบคุมของ รัฐ และสิ่งที่เลวร้ายไปกว่านั้น คือ สถาบันทางวิทยาศาสตร์จะได้รับทราบ ข้อมูลที่แท้จริงอันจะเกิดขึ้นจากการโคลนมนุษย์ว่ามีผลดี ผลร้าย ประการใด

เนื่องจากว่าแนวคิดทางวิทยาศาสตร์นั้นพัฒนาขึ้นมาได้จากการสังเกต แล้วนำข้อมูลที่เกิดจากการสังเกตนั้นมาวิเคราะห์ตั้งคำถามต่าง ๆ ได้โดย อิสระ โดยถือว่าข้อสรุปอาจมีได้นอกเหนือจากทฤษฎีหรือความเชื่อที่ ตนเองมีอยู่ หากขาดการวิเคราะห์โดยอิสระเช่นนี้แล้ว ศาสตร์ทางพันธุ- วิศวกรรมทั้งหมดอาจกลายเป็นศาสตร์ใต้ดินเหมือนกับวิชาแพทย์ใน สมัยยุคมืดในยุโรปที่แพทย์ต้องหลบ ๆ ซ่อน ๆ ไปขอโทษศพตามสุสาน หรือ ศพนักโทษประหารนำไปศึกษากายวิภาคศาสตร์ เนื่องจากกฎหมายทาง บ้านเมือง ของยุโรปในยุคนี้ห้ามผู้ใดผ่าหรือแยกชิ้นส่วนอวัยวะของผู้ตาย เพราะอิทธิพลความเชื่อในศาสนา

หากสถานการณ์ของโลกยังคงเป็นเช่นนี้ต่อไป คือ ปฏิกริยาต่อต้าน การโคลนมนุษย์ทั้งในสื่อประชาคมโลกและทางกฎหมายยังคงห้ามการ

โคลนมนุษย์ต่อไปอีก ก็จะมีส่งผลให้เกิดมนุษย์โคลนอีกจำนวนมากที่จะได้ รับความทุกข์ทรมาน และครอบครัวพ่อแม่ของเด็กเหล่านี้จะได้รับผล กระทบ ทั้งสภาพทางสังคมและจิตใจต่อไปอีกด้วย แนวของปัญหาเหล่านี้ ส่อเค้าชัดเจนขึ้นเมื่อไม่มีนักวิทยาศาสตร์จากสถาบันวิจัยอิสระแห่งใด ที่กล้าที่จะเข้าไปพิสูจน์ว่าทารกที่เกิดขึ้นมาเหล่านี้เป็นเด็กที่เกิดขึ้นจาก เทคนิคการโคลนจริง ขั้นตอนสำคัญทางกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จึง ไม่สามารถจะทำให้เสร็จสมบูรณ์ได้เหมือนเทคโนโลยีสาขาอื่น

สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็น่าจะมากจากเหตุผลที่ว่า การโคลนมนุษย์นั้น ได้รับการประณามจากผู้นำศาสนาและนักการเมืองคนสำคัญ ๆ ต่าง ๆ ทั่วโลกอย่างรุนแรง นักวิทยาศาสตร์คนใดที่เข้าไปตรวจสอบแล้วพบว่า ทารกทั้งหลายเหล่านี้เกิดจากการโคลนจริงดังได้กล่าวอ้างไว้ก็เท่ากับว่า เป็นผู้ให้การสนับสนุนการโคลนมนุษย์ไปด้วยจึงสมควรที่จะถูกประณาม จากผู้ไม่เห็นด้วยไปพร้อม ๆ กัน ในขณะที่เดียวกันกระบวนการ Cloneaid แม้จะเป็นต้นเรื่องในกรณีนี้ แต่ก็ไม่อาจเป็นผู้ให้ความปลอดภัยแก่ทารก และครอบครัวที่เป็นผู้ให้กำเนิดเหล่านี้ได้ ทุกคนที่เกี่ยวข้องก้ำกั๊กตก เป็นเหยื่อของสื่อมวลชนที่กระหายจะได้ข่าว และความจริงของเด็ก ครอบครัวและกระบวนการโคลนมนุษย์เหล่านี้ไปตีแผ่

กระนั้นเองข่าวความสำเร็จของการโคลนมนุษย์ได้กระพือไปนีสื่อ จำนวนมาก คู่สามีภรรยาที่มีบุตรยากจำนวนหนึ่งซึ่งมีความตะขิดตะขวงใจ ที่จะใช้ไข่ของมารับเทคนิคการผสมเทียมไข่ของฝ่ายหญิงด้วยเชื้อสperm ของชาย อื่นที่ตนเองไม่รู้จัก (อันเป็นเทคนิคหนึ่งที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในคลินิก การมีบุตรยากทั้งหลายในหลายประเทศ) และคู่เลสเบี้ยนที่ต้องการมีลูก ที่เกิดจากเลือดเนื้อเชื้อไขของตนเองก็จะกลายเป็นลูกค้าชั้นดี คู่ครอง เหล่านี้เป็นลูกค้าที่ดีสำหรับการโคลนมนุษย์ เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์ โดยตรง และไม่ต้องการที่จะเปิดเผยความจริงว่าลูกของตนนั้นเกิดขึ้น จากกรรมวิธีอย่างไร และยังไม่รวมถึงเศรษฐีผู้มั่งคั่งจะกินทั้งหลายที่ ต้องการอะไรอวัยวะของตนเอง หรือตัวแทนของตนเองให้มีชีวิตอยู่ ต่อไปในโลกอีกนานเท่านาน ความจริงคือว่าในปัจจุบันตลาดการโคลน- มนุษย์นั้นได้เกิดขึ้นแล้ว

ตราบดีที่สังคมโลกยังไม่มีการสร้างความเป็นธรรมแก่กระบวนการ โคลนมนุษย์ ต่อไปภายหน้าก็จะเกิดคดีความจำนวนมาก อันเป็นผลจาก เทคโนโลยีนี้ นับตั้งแต่การชู้กรรโชกทรัพย์ของอาชญากรที่ต้องการแสวง หาผลประโยชน์จากลูกค้าของแพทย์บริการโคลนมนุษย์ การที่มนุษย์โคลน (ซึ่งก็มีความเป็นมนุษย์ เช่นเดียวกับเราทุกคน) จะถูกกลั่นแกล้งทางสังคม จากกลุ่มศาสนาและผู้เคร่งจารีตประเพณีทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การที่ข้อมูลอันเกิดจากผลลัพธ์ทั้งที่ดีและไม่ดีต่าง ๆ จากการโคลนมนุษย์ จะได้รับการตีพิมพ์อย่างเปิดเผยเหมือนศาสตร์แขนงอื่น ๆ ก็จะกระทำ อย่างลับ ๆ ล่อ ๆ เกิดเป็นสมาคมลับของนักวิทยาศาสตร์ หรือผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียกับเทคโนโลยีนี้ และผู้ที่ขาดทุนอย่างแท้จริง ก็ไม่ใช่ใครอื่น นอกจากอารยธรรมของมนุษยชาติที่จะถอยหลังเขาคลอง กันไปอีกยาวนาน แทนที่จะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ และการพัฒนาให้ดีขึ้น อย่างเต็ม รูปแบบเหมือนเทคโนโลยีสาขาอื่น ๆ

กรณีการโคลนนิ่งมนุษย์นี้จึงมิใช่การตั้งคำถามว่าควรกระทำหรือไม่ แต่ควรถามว่าสังคมโลกควรมีมาตรการอย่างไรอย่างหนึ่งกับเทคโนโลยีที่ เกิดใหม่นี้ต่างหาก เพราะประวัติศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์นั้นเป็น บทเรียนสำคัญว่าไม่มีกฎหมายหรือมาตรการทางสังคมใด ๆ ที่จะหยุดยั้ง ความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ได้ การออกมาตรการห้ามปรามการ โคลนมนุษย์ไม่อาจจะยุติพฤติกรรม และการพาณิชย์ที่กลุ่มผลประโยชน์ ทางวิทยาศาสตร์จะนำเทคโนโลยีนี้มาใช้ในอนาคตได้ และจะเป็นการ สร้างตลาดมืด ให้เกิดขึ้นกับธุรกิจใหม่นี้ด้วย

ทิศทางที่ควรจะเป็นในการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตคือการควบคุมการโคลนมนุษย์ให้อยู่ภายใต้หลักการทางจริยธรรม และกฎหมายของบ้านเมืองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ หลักการสำคัญ คือ การคำนึงประโยชน์ของมวลมนุษยชาติเป็นหลัก มิใช่ของประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ศาสนาหรือลัทธิใดลัทธิหนึ่ง และมาตรการที่รัฐและองค์การระหว่างประเทศบัญญัติขึ้นมาเพื่อควบคุมผู้ประกอบการโดยอาศัยเทคโนโลยีเหล่านี้ทั้งหมดจำเป็นต้องรักษาความลับ และเคารพต่อบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่ทารกที่เกิดขึ้นจากการโคลนบิดามารดาทางกฎหมายของเด็กรวมไปถึงเจ้าหน้าที่ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในงานด้านนี้ด้วย

มาตรการดังกล่าวอาจประกอบไปด้วยการออกใบอนุญาตประกอบการซึ่งมีการควบคุมโดยรัฐ ซึ่งต้องอยู่ภายใต้การควบคุมขององค์การวิชาชีพและผู้แทนของประชาชน ซึ่งมีการกำหนดวาระและเงื่อนไขในการรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความทุกข์ที่น้อยที่สุดแก่จำนวนประชากรที่น้อยที่สุด

นอกจากนั้นแล้วข้อมูลทั้งหมดอันเป็นผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อทารกและผู้เกี่ยวข้องอันเกิดขึ้นจากเทคโนโลยีนี้จำเป็นต้องได้รับการบันทึกและนำเสนอในสื่อทางวิชาการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางวิทยาศาสตร์ทางสังคมวิทยา ศาสนา และกฎหมาย เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิแขนงต่างๆ ได้พิจารณาเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ต่อไป เนื่องจากเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นนี้ยังเป็นวิทยาการสาขาที่ใหม่มากสำหรับโลก

รากฐานสำคัญของการพิจารณาความชอบธรรมกรณีโคลนมนุษย์นี้อาจนำไปประยุกต์ต่อกับเทคโนโลยีทางพันธุวิศวกรรมอื่นๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมาในไม่ช้า เพราะอันที่จริงแล้ว โคลนนิ่งก็เป็นเพียงส่วนย่อยส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการสร้างและผลิตสาร DNA ในเซลล์ซึ่งโดยรวมย่อมมีผลกระทบต่ออารยธรรมของมนุษยชาติเสียยิ่งกว่าการโคลนเสียด้วยซ้ำ หากพิจารณากระบวนการปฏิบัติทางวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นเมื่อศตวรรษที่ 18 ความคิดของชาวโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก และส่งผลให้เกิดการปฏิวัติทางอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 19 ซึ่งส่งผลให้เกิดการล่าอาณานิคม การปฏิวัติทางสังคมซึ่งต่อมาคือ การปฏิบัติทางระบบข้อมูลข่าวสารในปลายศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นอีกยุคที่กำลังจะเกิดการปฏิวัติทางพันธุกรรม ซึ่งจะเปลี่ยนโฉมหน้าโลกครั้งใหญ่กว่ายุคทั้งหลายที่ผ่านมา เพราะในอนาคตมาตรฐานการดำรงชีพของมนุษย์จะไม่ขึ้นอยู่กับความจริงที่ว่าบุคคล คนนั้นมีวัตถุอะไรในครอบครอง แต่ขึ้นอยู่กับว่าเขาเป็นมนุษย์ประเภทไหนมียื่นอะไรบ้าง และการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมในลักษณะนี้อาจจะไม่ใช่การเปลี่ยนไปสู่ความสุขของมนุษย์ อย่างที่หัวหน้าผู้ศฤงคารอารีย์ แต่ที่แน่นอนคือจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วกว่าการปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ และสังคมที่อารยธรรมของมนุษยชาติได้เคยเห็นมา แต่หลักการในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเหล่านี้ยังคงเดิม คือ มันเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ไม่ว่าท่านจะชอบหรือไม่ก็ตาม และสังคมใดที่มีผู้บริหารที่มีสายตาวินิจฉัยกว้างไกลกว่ามีการศึกษาดีกว่า และมีความสามารถในการปรับตัวที่ดีกว่าผู้อื่น ก็จะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์ส่วนสังคมใดที่ตรงกันข้ามสังคมนั้นก็จะได้รับความทุกข์มากกว่า หรือในคราวนี้อาจถึงวิกฤตของความอยู่รอด ทางสังคมมนุษย์ได้ เลยทีเดียว >>

หมายเหตุ : เรื่องจริยธรรมการโคลนนิ่งยังเป็นขอลกเถียงที่ไม่มีข้อยุติ ทาง The President's Council on Bioethics, Washington DC. ได้จัดทำรายงาน "Human Cloning and Human Dignity" 2002 ขึ้น ผู้สนใจติดตามได้ที่ <http://www.bioethics.gov> หรือ ขอ pdf file [661 KB] ได้จาก nimit@mail.med.cmu.ac.th

สรุปผลการประชุมเรื่อง “แนวทางแห่งชาติในการพิจารณาจริยธรรม การทำวิจัยด้านพันธุกรรมและการส่งตัวอย่าง ด้านชีวภาพ เพื่อการวิจัยระหว่างสถาบัน” ในวันที่ 27 มีนาคม 2546

ในวันที่ 27 มีนาคม 2546 ที่ผ่านมา ชมรมจริยธรรมการวิจัยในคนในประเทศไทย ได้ร่วมกับคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาตรีของแพทยสภา, มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ และศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ จัดการประชุมเรื่อง “แนวทางแห่งชาติในการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยด้านพันธุกรรม และการส่งตัวอย่างด้านชีวภาพเพื่อการวิจัยระหว่างสถาบัน” ที่สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี มีผู้เข้าร่วมประชุมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของสถาบันต่างๆ ร่วมกับตัวแทนของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และผู้แทนของภาคเอกชนเข้าร่วมบรรยายความก้าวหน้าด้านต่างๆ รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์จำนวนมาก

การประชุมเริ่มด้วยการบรรยายถึงแนวความคิดต่างๆ และความคืบหน้าของการพัฒนากรอบแนวทาง เพื่อใช้ในการปฏิบัติจริง และในการพิจารณาโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพันธุกรรมในคนไทย รศ. พอ. หญิง อภรณ์ภรณ์มัย เกตุปัญญา (ชมรมจริยธรรมการวิจัยในคนในประเทศไทย) ได้เสนอแนวทางจริยธรรมการทำวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางมนุษย์พันธุศาสตร์ โดยเน้นถึงความสำคัญที่แพทย์และนักวิจัยจะต้องคำนึงถึงผลกระทบของผลการศึกษาทางพันธุศาสตร์ต่ออาสาสมัครผู้วิจัย ครอบครัว และชุมชน และต้องเสนอแนวทางที่จะใช้ในการปฏิบัติจริง เพื่อให้อาสาสมัครได้รับทราบถึงผลกระทบเหล่านี้ อย่างถูกต้องและพอเพียง จนอาสาสมัครเข้าใจถึงระดับและความกว้างขวางของผลกระทบแล้วสามารถตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย ได้ด้วยตนเอง

ต่อมา นพ. สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์ (มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ) ได้นำเสนอความเป็นมาและแนวคิดในการจัดทำข้อเสนอแนวปฏิบัติการทำวิจัยด้านพันธุกรรม และข้อตกลงการใช้ตัวอย่างทางชีวภาพระหว่างสถาบันที่เข้าร่วมการวิจัย โดยเป็นผลการร่วมดำเนินงานระหว่างกลุ่มแพทย์และนักวิจัยทางพันธุศาสตร์ มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ และศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ ในการตั้งคณะกรรมการกลางและคณะทำงานชุดย่อยเพื่อการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติขั้นต้น และได้เริ่มพิจารณาประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาที่ผ่านมาจากนั้น พญ. ดวงฤดี วัฒนศิริชัยกุล (คณะทำงานวิจัยทางพันธุกรรมในมนุษย์) ได้เสนอสาระสำคัญของประเด็นพิจารณาและแนวปฏิบัติการทำวิจัยทางพันธุกรรมในมนุษย์ ซึ่งครอบคลุมถึงลักษณะจำเพาะของการวิจัยทางด้านพันธุกรรม และแนวปฏิบัติในการวิจัยโดยมุ่งหมายให้เข้ากับหลักจริยธรรมสากลในการวิจัยกับคน ในช่วงสุดท้าย ดร. ณรงค์ นรงค์ชัย (คณะทำงาน Material Transfer Agreement) ได้สรุปความคืบหน้าของแนวทางการจัดทำข้อตกลงการใช้ตัวอย่างชีวภาพเพื่อการวิจัยระหว่างสถาบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอเป็นแนวทางให้แก่การวิจัยและสถาบันต่างๆ นำไปปรับใช้กับสถานการณ์จริงในอนาคต

ภายหลังจากการบรรยายได้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวาง โดยมีประเด็นหลักอยู่ที่ลักษณะจำเพาะของการวิจัยทางมนุษย์พันธุศาสตร์

และผลกระทบของการศึกษาต่ออาสาสมัครและครอบครัว ซึ่งแพทย์และนักวิจัยจำเป็นต้องทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ทั้งนี้เพื่อที่แพทย์และนักวิจัยจะสามารถวางแผนการปฏิบัติต่ออาสาสมัคร และครอบครัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยแก่อาสาสมัครและครอบครัวอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ได้มีการอภิปรายถึงความจำเป็นที่จะต้องนำข้อตกลงการใช้ตัวอย่างชีวภาพระหว่างสถาบันมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงให้ทันทั่วถึง และให้มีความเหมาะสมต่อหลักจริยธรรมสากลด้วย

การประชุมนี้เป็นก้าวหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาการวิจัยในคนของประเทศไทยให้มุ่งไปสู่ระดับสากล เพื่อตอบสนองต่อความต้องการทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่จะเร่งให้มีการวิจัยด้านพันธุกรรมในคนไทยอย่างหลากหลาย และทันต่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ปัจจุบัน โดยพยายามคำนึงถึงความถูกต้องกับหลักเกณฑ์สากล และความเหมาะสมกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยโดยรวม การประชุมนี้ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่จะเสนอมุมมองจากทุกด้านให้รวมกันพิจารณาไตร่ตรองหาข้อสรุป เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ซึ่งรวมถึงผู้ถูกวิจัยและชุมชน แพทย์และนักวิทยาศาสตร์ผู้ทำวิจัย ตลอดจนคณะกรรมการที่ร่วมดูแลกระบวนการวิจัยในคนของสถาบันต่าง ๆ

เก็บตกจากการประชุมฝึกอบรม “Research Ethics Training Curriculum, Training of Trainers”

เมื่อวันที่ 23-24 เมษายน 2546 Family Health International (FHI), Asia Regional Office กรุงเทพฯ ได้จัดฝึกอบรมระดับภูมิภาค เรื่อง “Research Ethics Training Curriculum, Training of Trainers” ที่โรงแรมปทุมวัน ปริ๊นเซส กรุงเทพฯ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 20 คน มาจากหลายประเทศ ได้แก่ เนปาล ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ติมอร์-ตะวันออก ลาว กัมพูชา เวียดนาม บังกลาเทศ อินเดีย สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และประเทศไทย ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมจะเป็นผู้ที่ได้รับทุนวิจัยจากและหรือมาจากหน่วยงานที่ได้รับทุนวิจัยจาก FHI สำหรับประเทศไทย ได้รับเชิญจำนวน 4 ท่าน ผ่านทางสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นสถาบันที่ได้รับทุนจาก FHI คือ รศ. ดร. นิมิตร มรกต, ดร. สุกัญญา ลินพิศาล ซึ่งทั้งสองท่านเป็นกรรมการพิทักษ์สิทธิ์สวัสดิภาพและป้องกันภัยอันตรายในการวิจัยกับมนุษย์ สถาบันวิจัย-วิทยาศาสตร์สุขภาพ Mrs. Nicole Simmons, Regulatory Affairs Co-

ordinator จาก Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health ประจำอยู่ที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ และ ดร. ฉายสุรีย์ ศุภวิไล ผู้ร่วมโครงการวิจัยที่ได้รับ ทุนสนับสนุนจาก FHI

วิทยากร 2 ท่าน คือ David Borasky, ซึ่งเป็น Associate Director-Office of International Research Ethics (FHI) และ Florence Caraya, Field Information and Training Services (FITS) FHI. ดำเนินการอบรมได้อย่าง กระชับกระเฉงและเป็นกันเองอย่างมาก

ในการฝึกอบรมครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อที่จะให้ผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้บริหารงานวิจัย นักวิจัย ผู้ดำเนินการวิจัย และกรรมการจริยธรรมของมหาวิทยาลัย ให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักจริยธรรมการวิจัยที่ทำในมนุษย์ในระดับนานาชาติ ถึงแม้ว่าหลักการพื้นฐานของจริยธรรมทั่วไปเป็นหลักสากล แต่จะต้องคำนึงถึงลักษณะภูมิประเทศ ขนบธรรมเนียม ประเพณี เศรษฐกิจ กฎหมายและการเมืองของประเทศที่จะดำเนินการวิจัย เช่น การออกแบบการวิจัยแต่ละโครงการจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ เช่น ความจำเพาะของการออกแบบการวิจัย และผลการวิจัยที่ได้มีความสำคัญต่อประชากรท้องถิ่น ตลอดจนขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่มีอยู่ของท้องถิ่นนั้น ๆ (2) ให้ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถนำเอาเทคนิคในการถ่ายทอดให้กับนักวิจัยและผู้ปฏิบัติงานได้

ในวันแรกวิทยากรทั้ง 2 ท่านจะให้ความรู้ครอบคลุมเนื้อหาของจริยธรรมการวิจัย ใน 5 หัวข้อ คือ 1. Principles of Research Ethics, Responsible Conduct of Research, Supervision of Research และ Special Issues in Research ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้จะเป็นเนื้อหาในเชิงกว้างมากกว่าเชิงลึก มีกรณีศึกษา (case study) หลังจากการบรรยายแต่ละหัวข้อ ซึ่งเป็นกรณีที่เกิดขึ้นจริงในโครงการวิจัยที่เสนอขอทุน FHI โดยแบ่งเป็นกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อคิดเห็นในกลุ่ม

สิ่งที่แตกต่างจากการประชุมอื่น ๆ คือ วิทยากรจะสรุปข้อตัดสินใจและของ FHI ซึ่งคิดว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นประโยชน์ เพราะผู้เข้าร่วมประชุมสามารถนำไปเปรียบเทียบกับข้อคิดเห็นที่ได้จากกลุ่มสามารถวิเคราะห์เหตุผลของความแตกต่าง

ในวันที่สอง จะเป็นการฝึกให้ผู้เข้าร่วมประชุมหาวิธีถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับมาในวันแรก เรียกว่า Training for the Trainers ซึ่งการฝึกอบรมในลักษณะนี้ นำทฤษฎีและแนวคิดด้านการฝึกอบรมมาประยุกต์ใช้สำหรับผู้ที่เคยอบรมทางแพทยศาสตรศึกษา อาจจะคุ้นเคยการฝึกอบรมวันนี้เป็นสิ่งที่ไม่มีในการอบรมของ FERCAP หรือ FERCIT ทั้งนี้ทางผู้จัดมีแฟ้มคู่มือจัดทำให้อย่างดีพร้อมกับ CD ROM โดยไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการที่สถาบันใดจะนำไปดัดแปลงเป็นภาษาของตนเองเพื่อนำไปใช้ฝึกอบรมนักวิจัย ในสถาบัน ให้มีความรู้ด้านจริยธรรมการวิจัยต่อไป ขอเพียงแจ้งให้เขาทราบหากแปลแล้วเท่านั้น นอกจากนี้ผู้ที่สนใจอาจเข้าดูหลักสูตรได้ ทาง Web site ของ FHI คือ <http://www.fhi.org/en/topics/ethics/curriculum/default.htm>

ในนามของผู้เข้าร่วมประชุมจากสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ จึงขอขอบคุณ FHI ที่ได้ให้โอกาสพวกเราเข้าร่วมประชุมในครั้งนี้

ชมรมจริยธรรมการวิจัยในคนในประเทศไทย

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถ.พระราม 4 เขตปทุมวัน กทม.10330

กรุณาส่ง

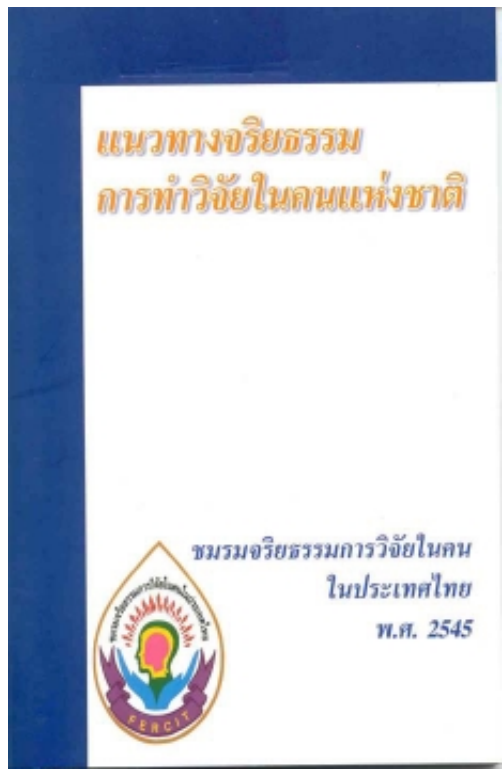

* ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมจากเชียงใหม่ *

* ผู้เข้าร่วมประชุมฝึกอบรม Research Ethics Training Curriculum, Training of Trainers. *

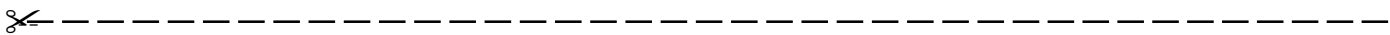
วิทยากร
* Florence Caraya; * David Borasky

หนังสือแนวทางจริยธรรมการทำวิจัยในคนแห่งชาติ โดย : ชมรมจริยธรรมการวิจัยในคนในประเทศไทย พ.ศ. 2545 ได้จัดพิมพ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว

สมาชิกฯ ขอรับได้ที่เลขานุการชมรมฯ รศ.โสภิต ธรรมอารีย์ หรือส่งซองเปล่าจำนวนถึงตัวท่านเอง ติดแสตมป์ราคา 5 บาท ไปยัง รศ.โสภิต ธรรมอารีย์ ภาควิชาเภสัชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพระราม 4 เขตปทุมวัน กทม. 10330

สำหรับผู้สนใจติดต่อขอซื้อได้ในราคาเล่มละ 50.-บาท โดย
♣ ทางไปรษณีย์ : ตัวแลกเงิน ส่งจ่ายในนาม ชมรมจริยธรรมการวิจัยในคนในประเทศไทย ส่งไปยัง รศ.โสภิต ธรรมอารีย์ ตามที่อยู่ข้างต้น

ใบสั่งซื้อหนังสือแนวทางจริยธรรมการทำวิจัยในคนแห่งชาติ

ชื่อ-สกุล

ที่อยู่

จ่ายโดย ตัวแลกเงินเลขที่